

HÅLLBAR UTVECKLING

Centralt innehåll

- Hur val och prioriteringar på individ- och samhällsnivå kan påverka miljö och främja hållbar utveckling.
- Några grundläggande orsaker till och konsekvenser av fattigdom och ohälsa, till exempel bristande tillgång till utbildning, hälsovård och vatten. Arbete för att förbättra människors levnadsvillkor, till exempel genom Förenta Nationerna (FN).

Betygskriterier

- Eleven visar **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om geografiska förhållanden, mönster och processer.
Eleven för **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om hur naturens processer och människors verksamheter formar och förändrar landskap och livsmiljöer i olika delar av världen.
- Eleven visar även **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om namn och lägen på platser och regioner i Sverige, Europa och världen.
- Eleven visar **grundläggande/goda/mycket goda** kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor.
- Eleven för också **enkla/utvecklade/välutvecklade** resonemang om åtgärder i frågor som rör hållbar utveckling.
- Eleven använder geografins metoder och verktyg på ett **i huvudsak fungerande/fungerande/väl fungerande** sätt för att utifrån geografiska frågor beskriva och förklara förhållanden på olika platser och i olika regioner.

Hållbar utveckling - uppstartsdiskussion

- Vi hör ofta begreppet *hållbar utveckling*, men vad betyder det?
- Diskutera i x minuter i era basgrupper om vad ni tänker på när ni hör begreppet *hållbar utveckling*.
- Gå sedan runt i klassrummet och berätta för tre av era klasskamrater vad er basgrupp pratat om.
- Gör sten, sax, påse (bäst av en) om vem av er som börjar berätta.
- Läs i grundboken. Stämde det som basgruppen pratade om? Om ja, så skriver basgruppen var sitt land på tavlan som börjar på en konsonant. Om nej, skriv en huvudstad på tavlan som börjar på en vokal (skriv inte samma som någon annan).

Viktiga begrepp

- förberedelser inför fråga, svara, vinn

- Vi ska strax spela spelet fråga, svara, vinn med tvist.
- Materialaren i varje grupp hämtar ett hårdare A4-papper.
- Sekreteraren klipper ut 16 lika stora lappar från papperet.
- Dela ut lapparna rättvist mellan er. Fördela även begreppen (på nästa slide) rättvist mellan er.
- Skriv så noggrant som möjligt begreppet på ena sidan och begreppsförklaringen på den andra.

Deponera

Att slänga på soptippen

16 viktiga begrepp

(Ge 4-6 s. 133 eller SO 6 s. 61)

Deponera	Ekologisk hållbar utveckling	Ekonomisk hållbar utveckling	Förenta Nationerna (FN)
Förändrad livsstil	Hållbar utveckling	Individnivå	Klimatförändringar
Miljövänlig teknik	Naturens överskott	Samhällsnivå	Social hållbar utveckling
Välfärd	Åtravända	Återvinna	Växthusgaser

Viktiga begrepp

- fråga, svara, vinn med tvist

- Dela upp korten så att båda axelparen har åtta kort.
- Det axelpar som har den äldsta klasskamraten börjar att gissa.
- Svarar ni rätt så säger ni "det där var verkligen ett hållbart svar". Gör ni detta vinner ni kortet. Glömmer ni meningen som ni ska säga så får ni lämna tillbaka kortet.
- Svarar ni fel, läser axelparet upp det korrekta svaret och lägger bort kortet.
- När alla kort är slut så byter ni uppgifter.

Dokumentärfilmen

- Ni kommer att delas in i tre grupper. Varje grupp ska göra en dokumentärfilm. Filmerna ska handla om:
 1. Ekologisk hållbar utveckling
 2. Social hållbar utveckling
 3. Ekonomisk hållbar utveckling
- Ni ska först förbereda er noggrant innan ni börjar filma.
- Ni kommer att få filma med en Ipad.
- Alla behöver inte synas på filmen, men alla ska hjälpa till.
- Varje grupp läser igenom de fyra sidorna i grundboken som handlar om ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet (Ge 4-6 s. 124-127 eller SO 6 s. 52-55).
- Fundera tillsammans vilken av de tre delarna som ni helst vill göra en dokumentärfilm av. Jag kommer att lotta vilken ordning som varje grupp får välja.

- I arbetet med dokumentärfilmen:
 - Utse en regissör (personen som är huvudansvarig för arbetet med filmen)
 - En berättarröst
 - Intervjuer med experter på olika områden
 - Problemen
 - Lösning
 - Fakta
 - Passande musik
 - Titel på dokumentärfilmen
 - Eftertext – vem har gjort vad?
- Använd er av grundboken och bra källor via internet.
- Ni börjar filma efter att ni har gjort en plan för vad som ska vara med i dokumentären.

Dokumentärfilmen
- det här ska finnas med

Dokumentärfilmen - filmvisning

- Nu är det dags för filmvisning.
- Varje grupp berättar lite om arbetet med filmen och vad det är publiken kommer att få se.
- Efter varje filmvisning kommer de grupper som inte producerat filmen berätta lite om vad de lärt sig.
- Som publik så tittar man engagerat på filmen och applåderar när filmen är slut.

Sopsortering - bäst i test

- Ni kommer strax att få se en film om en glasflaska.
- Er grupp ska med den information som ni får från filmen göra en extraordinär informationsplansch.
- Planschen ska innehålla flaskans väg i bilder och små bildtexter.
- En av bilderna och bildtexterna ska vara en desinformation (fake). Det ska framgå tydligt.
- Flest poäng går till den mest extraordinära informationsplanschen som handlar om en glasflaskas återvinningsresa.
- Extra poäng till de grupper som fått med desinformationsdelen.
- [Hållbar utveckling \(medienavet.se\)](http://medienavet.se)

Framtidstalet

- Du är nu en inflytelserik person och når ut till flera miljoner människor (du har alltså otroligt många följare).
- Du ska nu hålla ett viktigt framtidstal för att påverka dina följare till att göra viktiga ändringar för framtiden.
- Du vill testa talet och håller det först för resten av din grupp.
- Ni kommer att lyssna på varandras tal. Vad är det du behöver tänka på som publik?
- Ni kommer ha fyra olika rubriker på era tal. Det kommer ske en lottning om vilken rubrik som du kommer att få.
- Information till ditt tal finns i grundboken och bra källor går att hitta via internet.
- [I Have a Dream speech by Martin Luther King, Jr HD \(subtitled\) – YouTube](#)

Framtidstalens innehåll

Det här fyra olika innehållen i talet kommer att lottas mellan er i basgrupperna.

1. Klimatförändringarna
2. Spara energi
3. Förnybar energi
4. Vi har tid, pengar och kunskap

(Ge 4-6 s. 129-132 eller SO 6 s. 57-60)

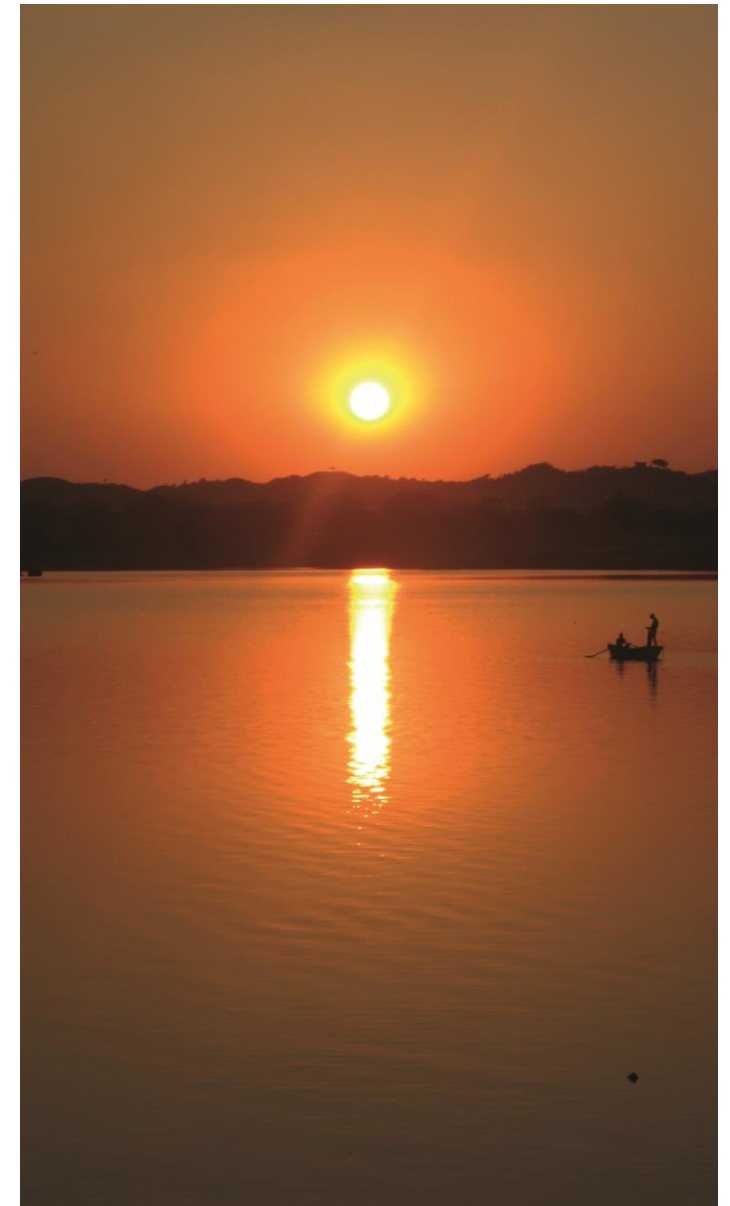
Framtidstalet - riktlinjer

- En inledning som skapar intresse.
- Fakta om hur det ser ut idag.
- Spela på känslor.
- Använd er av det magiska tretalet.
- Använd kroppsspråk – det går bra att överdriva.
- Vad kan vi göra?
- Minnesvärd avslutning.
- Talet ska vara mellan 1-2 minuter.
- Öva på talet så mycket att du nästan kan det utantill.

Framtidstalet - redovisning

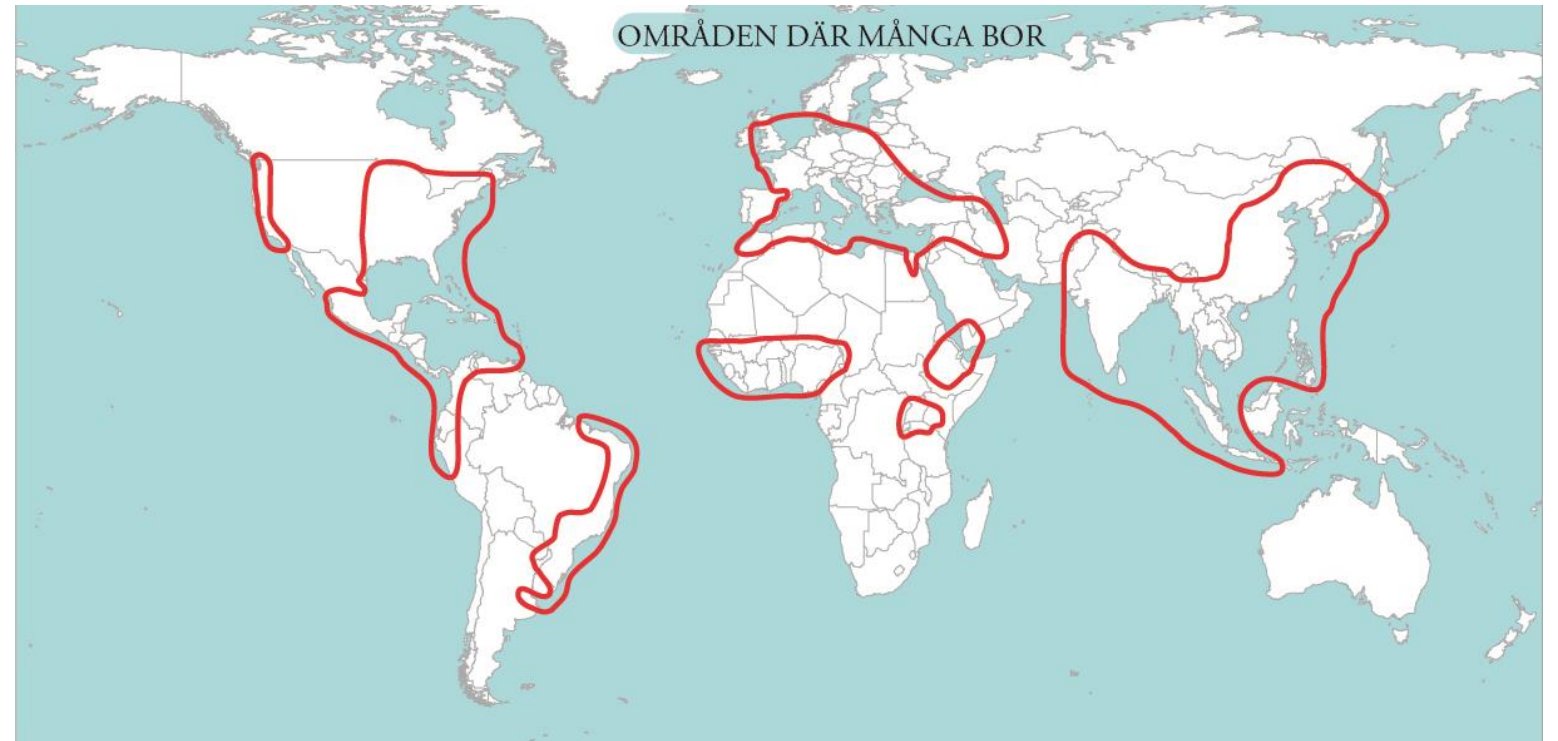
- Nu är det dags för er att hålla ert tal för era gruppkamrater.
 1. Tala så att alla i gruppen hör.
 2. Ha inte bråttom. Tala långsamt och ta små korta pauser om det behövs.
 3. Tala tydligt och använd så mycket kroppsspråk som känns bekvämt för dig.
- Den som är sist i alfabetisk ordning på förnamnet börjar att hålla talet.
- Efter talen passar det med en liten golfapplåd. Den som sitter till höger om den som talat säger något positivt om det tal som hen precis hört.
- I slutet av lektionen kommer några av er få berätta något som någon annan gruppmedlem berättat om.

Fattigdom och ohälsa - befolkningsökningen

- Läs aktuella sidor i grundboken.
- När du och din axelkompis läst klart, så berättar ni tre saker för varandra om det ni nyss läst. Turas om att berätta en sak i taget.
- Diskutera frågorna nedan i era grupper.
 1. Vad är fattigdom?
 2. Går det att utplåna fattigdom?
 3. Varför tror ni att befolkningen ökar kraftigt i vissa länder?

(Ge 4-6 s. 129-132 eller SO 6 s. 57-60)

Orsaker till fattigdom - dramatisering

- Varje grupp kommer att få visa en eller två orsaker till fattigdom som en kort dramatisering.
- Vilken/vilka ni får kommer att lottas ut.
- Ni kan läsa om orsaken/orsakerna i grundboken (Ge 4-6 s. 136-137 eller SO 6 s. 64-65).
- Varje dramatisering ska vara mellan 30-90 sekunder. Alla i gruppen behöver inte delta i själva framförandet, men alla ska vara delaktiga i planerandet.

Orsaker till fattigdom

- lärarens sida

Stora skulder	Handel i andra länder	Korruption
Kolonier	Få betalar skatt	Krig

Barnarbete - kort genomgång

- Idag arbetar ungefär 160 miljoner barn i världen.
- Varför tror ni att så många barn jobbar? Diskutera i era grupper. Alla grupper kommer att få berätta om vad ni pratat om.
- De är fattiga och behöver hjälpa till med försörjningen.
- Enligt UNICEF har 79 miljoner barn ett arbete som kan skada dem allvarligt.
- Många barn har ingen möjlighet att gå i skolan.

Barnkonventionen - kort genomgång

- FN har skapat barnkonventionen.
- Där står vad alla barn har rätt till.
 - Bra hälsa
 - Gratis utbildning
 - Lek, vila och fritid
 - Att skyddas mot barnarbete som är skadligt eller som hindrar skolgången
- Alla länder följer inte barnkonventionen.
- År 2020 blev barnkonventionen svensk lag.

Finn överdrifterna - barnarbete och FN

- Jag kommer läsa delar av det som står på i Ge 4-6 s. 138-141 eller SO 6 s. 66-69.
- Jag kommer att under läsningen överdriva x antal fakta.
- Ni ska lista ut vilka fakta som jag överdriver.
- Skriv på papperet som ni fått om vilka överdrifter som ni hittat.
- Den grupp som har flest rätt kommer få överdrivet många poäng (5 stycken).
- https://www.canva.com/design/DAErX7ZV_sg/RkPNo1LjAIP49IO9mesZ9A/view?utm_content=DAErX7ZV_sg&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

Förslag på överdrifter - lärarens sida

2 miljarder barn – 200 miljoner barn

Perfekt hälsa – bra hälsa

Landets alla inkomster kommer från tobaksodlingen – hälften av landets inkomster kommer från tobaksodlingen

I Malawi arbetar hundratusentals barn på tobaksodlingar – tiotusentals barn på tobaksodlingarna

De som äger tobaksodlingarna måste ge de vuxna en lön som de kan bli rika på – lön som de kan leva på

Klädföretag använder sig av barnarbete för att tillverka gratis kläder – billiga kläder

FN är en organisation som består av 253 medlemsländer – 193 medlemsländer

Avskaffa all fattigdom – avskaffa extrem fattigdom

På 1960-talet fick varje kvinna i genomsnitt 7 barn – 5 barn

Hjälporganisationer - Google-skills

- Hur? Ni ska ta reda på några hjälporganisationer som finns i världen genom att leta information via internet.
- Ni ska också ta reda på vad varje hjälporganisationens huvuduppgift är.
- Skriv ned detta i ett Word-dokument som ni döper till hjälporganisationer. Dela dokumentet med mig.
- Hitta på ett namn till en hjälporganisation och bestäm vad den "fake-organisationen" hjälper till med. Skriv ned den någonstans i ert dokument.

Hjälpporganisationer - hitta fake-organisationen

- Jag har skrivit ut alla axelpars listor med hjälporganisationer.
- Varje axelpar kommer att få ett häfte med alla listor.
- Ringa in den organisation som ni tror är fake. Ni har x minuter på er.
- Nu går vi igenom de rätta svaren tillsammans. Har ni lyckats hitta alla felaktiga hjälporganisationer så "slipper" ni en minut i jägarvila.

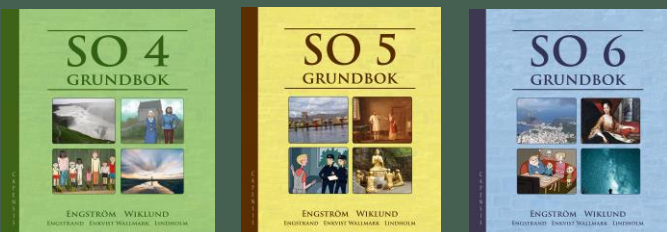
SO 4-6

Nu är Lgr22-revideringen av Capensis SO-böcker för mellanstadiet klar. Ni kan välja mellan stadieböcker (Ge 4-6, Hi 4-6, Re 4-6 och Sh 4-6) eller årskursböcker (SO 4, SO 5 och SO 6).

Stadieböcker
Övningsböcker

Jan Wiklund
redaktör Capensis
0730 - 61 86 64

Årskursböcker
Övningsböcker

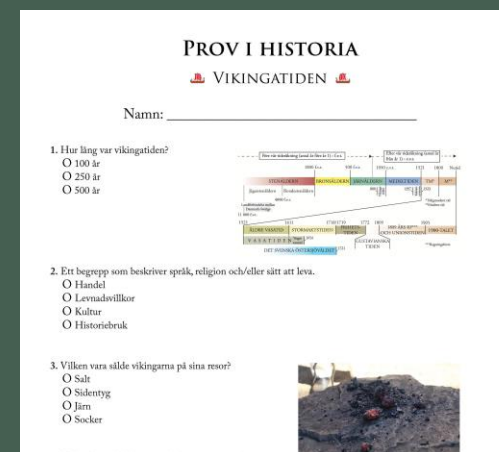
”Ur led är tiden”
Spelet med 130
frågekort (6x6 cm).
100 kr/st eller 400
kr/fem stycken

"Capensis tidslinje
Historia 4-6"
(2,4x0,19 m)
200 kr

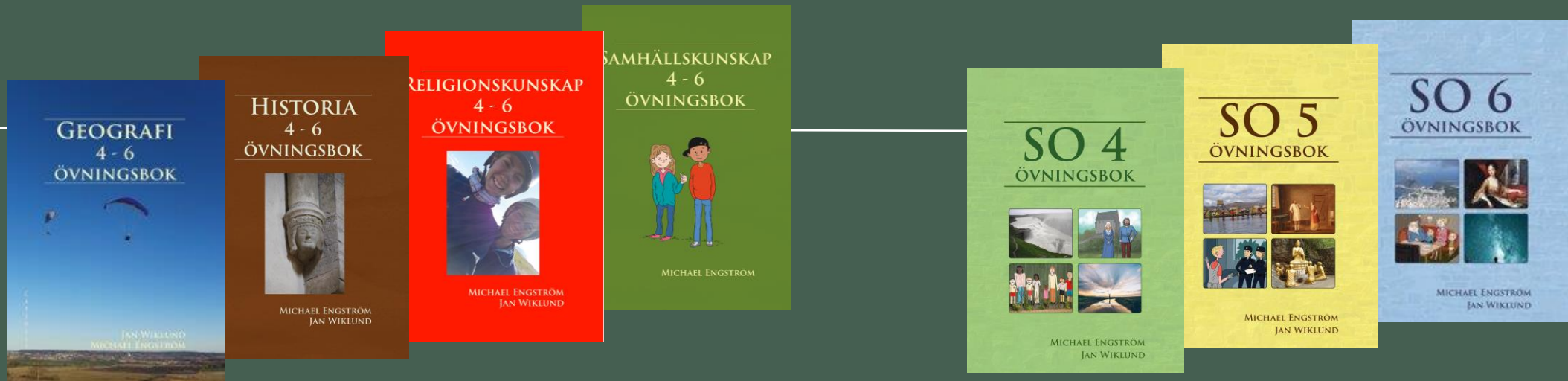

"Ulricas lektionsförslag"
Gratis för de som använder Capensis
läromedel

"Skriftliga prov till böckernas kapitel"
Gratis för de som använder Capensis
läromedel

Capensis övningsböcker

SO 4-6

Övningsböckernas uppgifter
bearbetar innehållet i grundböckerna
och ger eleverna utmaningar.